

Case: Neulanpistodirektiivi

Tampereen työmarkkinaseminaari 16.5.2019

Anna Kukka

Työympäristöasiantuntija

Tehy

Esityksen sisältö

- Direktiivin valmistelun eteneminen sosiaalidialogissa
- Kansallinen toimeenpano
- Mitä direktiivillä saavutettiin
- Ajankohtainen tilanne
- Pohdintaa sosiaalidialogin merkityksestä

Taustaa:

Sairaalasektorin sosiaalialogin osapuolet:

- HOSPEEM (Euroopan terveydenhuoltoalan työnantajayhdistys)
- EPSU (Euroopan julkisten palveluiden ammattiliittojen keskusjärjestö)

2005

- Keskustelu veritapaturmien suojelusta terveydenhuoltoalalla käynnistyi

2008 sosiaalialogin konferenssi:

- 3 milj. terveydenhuollon työntekijää altistuu veriperäisille patogeeneille vuosittain (hepatiitit B ja C, HI-virus)
- WHO 40 - 75 %:ssa neulanpistotapaturmista ei tehdä ilmoituksia työpaikoilla
- EU:n alueella (15 jäsenmaassa vuosina 2001 - 2003) on arvioitu tapahtuvan n. 1 milj. neulanpistotapaturmaa joka vuosi
- Arvio verialtistustapaturmien yleisyys suomalaisissa sairaaloissa ka 100 pistoa /vuosi /1000 työntekijää. Ongelmana tilastotiedon puute (aliraportoitu).
- Tehyn oma selvitys aiheesta

2010/32/EU direktiivin valmistelu

2009

- 1/2009 direktiiviluonnos käsittelyssä sairaalasektorin sosiaalialogissa
- 7/2009 direktiiviluonnos hyväksyttiin

5/2010

- Hyväksyttiin neuvoston direktiivi HOSPEEMin ja EPSUn tekemän terävien instrumenttien aiheuttamien tapaturmien ehkäisemistä terveydenhuoltoalalla koskevan puitesopimuksen täytäntöönpanosta 2010/32/EU

2010-2013

- Työmarkkinaosapuolet sitoutuivat direktiivin toimeenpanon edistämiseen sosiaalialogin työohjelmassa (yhteisprojekti)
- Järjestettiin kolme alueellista EU-rahoitteista konferenssia aiheesta (Dublin, Rooma, Wien)
- 11/2013 oma kyselytutkimus 25 jäsenmaan EPSU/HOSPEEM osapuolille toimeenpanosta. Tulosten käsittely yhdessä komission edustajien kanssa 6/2013 Barcelona. Sitoutuminen kansallisen toimeenpanon edistämiseen yhteistyössä viranomaisten kanssa

2010/32/EU direktiivin toimenpano Suomessa

- 4/2011 kolmikantainen STM:n työturvallisuussäädöksiä valmisteleva neuvottelukunta (TTN) asetti jaoston valmistelemaan direktiivin toimeenpanoa
- Jaoston tehtävänä tehdä selvitys, vertailu ja vastaavuustaulukko direktiivin suhteesta Suomen lainsäädäntöön
- Direktiivin vaatimuksista on jo suurelta osin säädetty monessa laissa tai alemman asteisessa säädöksessä
- Jaosto oli erimielinen asetuksen tarpeesta
- Oikeusministeriön linjaus - Suomen perustuslaki (2005) otettava huomioon = ennen lain voimaantuloa annetut säädökset tulee ottaa kokonaistarkasteluun, ei vain muuttaa joitakin pykälän kohtia
- Konsensuslinjaus asetuksen säätämisestä niin, että asetukset myöhemmin kumotaan ja sisällytetään uudistettuun biologisia vaaroja koskevaan säädökseen

2010/32/EU direktiivin toimenpano Suomessa

- 8.5.2013 voimaan Vna asetus terävien instrumenttien aiheuttamien tapaturmien ehkäisemisestä terveydenhuoltoalalla
- ”Terävät instrumentit terveydenhuollossa – ehkäise pisto- ja viiltotapaturma tehokkaasti” –opas (Työterveyslaitos, Puro V., Rasa P-L., Salminen S., 2014)
- 24.9.2014 TTN perustaman Biologisten tekijöiden jaoston tehtävänä oli valmistella esitys Valtioneuvoston päätöksen työntekijöiden suojelemisesta työhön liittyvältä biologisten tekijöiden vaaralta (1155/1993) uudistamiseksi kokonaan (sis. biologisten tekijöiden luettelon päivitys) sekä asetuksen terävien instrumenttien aiheuttamien tapaturmien ehkäisemisestä terveydenhuoltoalalla yhdeksi uudeksi asetukseksi.
- Uusi Vna asetus työntekijöiden suojelemiseksi biologisista tekijöistä aiheutuville vaaroille tuli voimaan 1.1.2018

Mikä muuttui direktiivin myötä 2013...

- Työnantajalta (julkinen, yksityinen) edellytetään **toimenpiteitä** tapaturman ja infektion **vaaran poistamiseksi**, jos työturvallisuuslain 10 § mukaisesti vaara on havaittu (ensiapuvalmius, koulutusvelvollisuus)
- **Luovutaan** terävien instrumenttien tarpeettomasta käytöstä menettelytapoja muuttamalla
- **Otetaan käyttöön** sisäänrakennetuin turvallisuusteknisiin suoja mekanismeihin varustettuja instrumentteja
- **Kielletään** ilman turva- ja suoja mekanismeita vailla olevien neulojen **takaisinhylytys**

Mikä muuttui direktiivin myötä...

- Kontaminoituneen **jätteen** (siteet, koeputket, vaatteet, käsineet, vanut) turvallisesta hävittämisestä oltava ohjeet. **Särmäisjäteastiat** mahdollisimman lähelle työpistettä
- Terveystieteiden ja terveydenhuoltoalan työssä työskenteleville tarjottava mahdollisuus maksuttomiin **rokotuksiin** (hepatiitti B)
- Tapaturman ja **vaaratilanteen** jälkeinen toiminta

Tilanne nyt

- Neulanpistodirektiivi edelleen sosiaalidialogin agendalla
- Vaikuttamistyö komissioon direktiivin arvioimiseksi (onko direktiivi asianmukaisesti toimeenpantu jäsenmaissa, onko sääntelykehys oikeasuhteinen, tarkoituksenmukainen ja toimiiko se odotetulla tavalla)
- Työmarkkinaosapuolet ovat itse arvioineet direktiivin toimeenpanoa kyselytutkimuksella jäsenmaiden työmarkkinaosapuolille 2018. Raportti on toimitettu komission edustajille ja yhteisesti pyydetty komissiota toteuttamaan direktiivin virallinen arviointi
- Tämä siitä syystä, että vaikka direktiivi on pääosin viety jäsenmaiden kansalliseen lainsäädäntöön, niin työsuojelun valvonnassa ja ruokonjuuritasolla direktiivin velvoittavuudessa on aukkoja. Direktiivi ei toimi kaikin osin odotetulla tavalla
- Virallisen arvioinnin lisäksi ehdotettu EU-tason työsuojelukampanjaa esim. EU-OSHA:n toimesta tietoisuuden lisäämiseksi direktiivin velvoittavuudesta

Muita ajankohtaisia työsuojeluteemoja

- Fyysisen ja psykososiaalisen kuormituksen vähentämien terveydenhuoltoilla (yhteisprojektit 2015-2016, 2017-2019)
- Jatkuva osaaminen kehittäminen ja elinikäisen oppimisen edistäminen
- Eettisen rekrytoinnin menettelytapasäännöt 2011
- Rekrytoinnin ja työssä jatkamisen edistäminen sosiaalidialogin työohjelmassa 2020-2022
- Direktiivien uudistamistarpeet esim. direktiivi käsin tapahtuvien taakkojen käsittelystä (90/269/ETY)
- Sosiaalidialogin vahvistaminen Itä-Euroopassa 2019-2020 (Bulgaria, Unkari, Puola, Romania)
- Syöpävaarallisten karsinogeenien ja kemialliset tekijöiden vähentäminen työssä liittyen syöpäsairauden vaaraa aiheuttavia tekijöitä koskevan direktiivin (2004/37/EY) uudistamiseen liittyen

Sosiaalidialogin merkitys

- Lainsäädännön kehittäminen
- Nostaa työterveyteen ja turvallisuuteen liittyviä teemoja esille, yhteisten ohjeistusten ja kampanjoiden merkitys tietoisuuden parantamisessa
- Solidaarisuustyö, hyvinvoinnin, turvallisuuden ja yhteistoiminnan edistäminen Euroopassa on kaikkien etu

Kiitos!

anna.kukka@tehy.fi

